

Младен Ненадић*

Милица Вујанић Ђорђевић**

DOI: 10.51204/Zbornik_UMKP_25122A

Оригинални научни рад

ИЗАЗОВИ МЕЂУНАРОДНЕ КРИВИЧНОПРАВНЕ САРАДЊЕ У ПОСТУПЦИМА ЗА КРИВИЧНА ДЕЛА ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

Апстракт: У овом раду биће речи о изазовима са којима се Јавно тужилаштво за организовани криминал сусреће у пружању и изражењу међународне правне помоћи у кривичним стварима у поступцима за кривична дела организованог криминала. Осим тога, биће указано на потребу правилног сагледавања замолнице, упућивање замолнице одговарајућем надлежном правосудном органу, поступак по замолницама, као и на надлежности за поступак по замолницама у случајевима када је реч о кривичним делима организованог криминала, односно о поступку у ситуацијама.

Такође, биће речи о могућем побољшању међународне сарадње у кривичним стварима, а у поступцима за кривична дела организованог криминала и када је реч о такозваном „улазним“, а и такозваном „излазним“ замолницама, односно замолницама које Јавно тужилаштво за организовани криминал упућује, као и онима које су Јавном тужилаштву за организовани криминал упућене.

Кључне речи: организовани криминал, Јавно тужилаштво за организовани криминал, међународна правна сарадња, замолнице, изазови, надлежност.

1. ПОЈАМ МЕЂУНАРОДНОГ КРИВИЧНОГ ПРАВА

У теорији, која се односи на међународно кривично право може се наћи становиште да појам међународно кривично право може имати најмање шест различитих значења:

* Тужилац за организовани криминал од 01. јануара 2016. године до данас (од 11. маја 2023. године главни Јавни тужилац за организовани криминал).

** Виши саветник у Јавном тужилаштву за организовани криминал од септембра 2013. године, у периоду од 2010. до септембра 2013. године виши стручни сарадник у Посебном одељењу за организовани криминал Вишег суда у Београду, milica.vujanic@tok.jt.rs.

1. међународно кривично право у смислу територијалног/просторног дејства (важења) домаћег/националног права;
2. међународно кривично право које означава међународним правом прописана правила садржана у домаћем/националном кривичном праву;
3. међународно кривично право у смислу међународне „ауторизације“ домаћег/националног кривичног права;
4. међународно кривично право које означава део домаћег/националног кривичног права, који је заједнички за све цивилизоване нације;
5. међународно кривично право у смислу међународне кривичноправне сарадње;
6. међународно кривично право у материјалном значењу самих речи које сачињавају тај појам.¹

У овом раду бавићемо се значењем међународног кривичног права у смислу међународне кривичноправне сарадње.

2. ПОЈАМ ОРГАНИЗОВАНОГ КРИМИНАЛА

У овом раду користићемо се појмом организованог криминала онако како га дефинишу позитивни законски прописи, односно Кривични законик Републике Србије,² који прописује дефиницију организоване криминалне групе у чл. 112, ст. 35, дефинишући појам организоване криминалне групе као групе „од три или више лица, која постоји одређено време и делује споразумно у циљу вршења једног или више кривичних дела за која је прописана казна затвора од четири године или тежа казна, ради непосредног или посредног стицања финансијске или друге користи“.

Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, теоризма и корупције³ не дефинише појам организованог криминала, већ прописује која су то кривична дела организованог криминала, које наводи у члановима 2 и 3 таксативно. Па тако, наведени Закон прописује у чл. 2 да се наведени закон примењује ради откривања, кривичног гоњења и суђења за: кривична дела организованог криминала, кривично дело убиства представника највиших државних органа и кривично дело оружане побуне, кривична дела против службене дужности и кривично дело давање и примање мита у вези са гласањем, кривична дела против привреде, кривично дело тероризам, кривично дело јавно подстицање на извршење терористичких дела, кривично дело врбовање и обучавање за вршење терористичких дела,

1 G. Schwarzenberger, "The Problem of an International Criminal Law", *Current Legal Problems*, 1/1950, 263–296.

2 Кривични законик – КЗ, *Службени гласник РС*, бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019.

3 Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције – Закон, *Службени гласник РС*, бр. 64/2016, 87/2018 и 10/2023.

кривично дело употреба смртоносне направе, кривично дело уништење и оштећење нуклеарног објекта, кривично дело финансирање тероризма и кривично дело терористичко удруживање, као и кривична дела против државних органа и кривична дела против правосуђа, ако су извршена у вези са наведеним кривичним делима. Чланом 3 наведеног Закона се прописује да су кривична дела за која поступају државни органи надлежни за сузбијање организованог криминала и тероризма (Министарство унутрашњих послова, Служба за борбу против организованог криминала, Јавно тужилаштво за организовани криминал, Посебно одељење за организовани криминал Вишег суда у Београду и Посебно одељење Апелационог суда у Београду и Посебна притворска јединица Окружног затвора у Београду) кривична дела из чл. 2, тач. 1 (кривична дела организованог криминала), тач. 2 (кривичног гоњења и суђења за: кривична дела организованог криминала, кривично дело убиства представника највиших државних органа и кривично дело оружане побуне) и тач. 5 (кривично дело тероризам, кривично дело јавно подстицање на извршење терористичких дела, кривично дело врбовање и обучавање за вршење терористичких дела, кривично дело употреба смртоносне направе, кривично дело уништење и оштећење нуклеарног објекта, кривично дело финансирање тероризма и кривично дело терористичко удруживање), а за кривична дела из тач. 3, 4. и 6 прописује додатне услове, и то да су наведени државни органи надлежни за поступање за кривична дела против службене дужности када је окривљени, односно лице којем се даје мито, службено или одговорно лице које врши јавну функцију на основу избора, именовања или постављења од стране Народне скупштине, председника Републике, Владе, опште седнице Врховног суда, Државног већа тужилаца и Високог савета судства, за кривична дела против привреде ако вредност имовинске користи прелази 200.000.000,00 динара, односно ако вредност јавне набавке прелази износ од 800.000.000,00 динара, за кривична дела против државних органа и против правосуђа ако су извршена у вези са кривичним делима, која су претходно наведена. У тач. 5 наведеног члана је прописано и да су наведени државни органи надлежни и за сузбијање организованог криминала и тероризма и за кривично дело прања новца у случају ако имовина која је предмет прања новца проистиче из кривичних дела наведених у том члану.

Наведена надлежност је од пресудне важности када је у питању пружање међународне правне помоћи у кривичним стварима за кривична дела организованог криминала, те смо детаљнијем навођењу надлежности посветили посебну пажњу, а о чему ће бити више речи у наставку овог рада.

3. ПОЈАМ И ОБЛИЦИ МЕЂУНАРОДНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ

У данашње време, са појавом разних облика комуникације, која се одвија телефонским путем или путем компјутера, са појавом криптованих

комуникација и вештачке интелигенције, све је теже борити се са различитим облицима организованог криминала, тероризма и корупције.

Већина појединаца престала је да комуницира „обичним“ позивима и порукама, већ се углавном користе комуникације преко апликација, које је теже пратити. Да не говоримо о посебним криптованим комуникацијама, или рецимо Dark web-у.

Све наведено је условило појачану потребу за употребом међународне правне помоћи, јер се само на тај начин понекад могу добити потребни докази, поготово јер је и организовани криминал најчешће мултинационални, односно транснационални, те је потребна сарадња више држава на његовом сузбијању.

У терорији постоје схватања да је и право међународне правне помоћи вишедимензионално и да се заснива на „три димензије“ правних веза:

1. права појединаца у погледу којих се пружа/добива одговарајућа кривичноправна помоћ;
2. права националних држава чији су кривичноправни системи актери пружања/добивања међународне кривичноправне помоћи, и
3. права садржаног у одговарајућим међународним изворима.⁴

Такође, у теорији постоји становиште да је међународна правна помоћ „делатност надлежних државних органа најмање две државе, од којих једна тражи помоћ (држава молиља), а друга је указује (замољена држава)“.⁵

Међународна правна помоћ је у Републици Србији регулисана Законом о међународној правној помоћи у кривичним стварима,⁶ који се примењује у случајевима када не постоји потврђени међународни уговор или када одређена питања њиме нису уређена.

Чланом 2 ЗМППКС прописано је више облика правне помоћи у кривичним стварима:

1. изручење окривљеног или осуђеног,
2. преузимање или уступање кривичног гоњења,
3. извршење кривичне пресуде, и
4. остали облици међународне правне помоћи.

Чланом 5 ЗМППКС прописано је да се захтев за пружање међународне правне помоћи подноси у виду замолнице и да треба да садржи:

1. назив органа који је сачинио замолницу,
2. назив органа којем се замолница упућује, а уколико није познат његов тачан назив, ознаку „надлежни државни орган“, уз назив замољене државе,
3. правни основ за пружање међународне правне помоћи,

4 М. Шкулић, *Међународно кривично право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2022, 505.

5 М. Грубач, Г. Илић, М. Мајић, *Коментар закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима*, ЈП Службени гласник, 2009, 15.

6 Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима – ЗМППКС, Службени гласник РС, бр. 20/2009.

4. ознаку кривичног предмета, законски назив кривичног дела, текст одговарајуће одредбе закона и сажет опис чињеничног стања,
5. опис радње међународне правне помоћи која се тражи и разлог за подношење замолнице,
6. податке о држављанству и друге личне податке лица, односно назив и седиште правног лица у односу на које се тражи међународна правна помоћ, као и његово својство у поступку,
7. друге податке који могу да буду од значаја за поступање по замолници, с тим што замолница мора да буде потписана и оверена од стране надлежног органа, а доставља се са преводом на језик замољене државе или преводом на енглески језик, који мора да буде оверен од стране судског тумача, а захтев који није поднет у складу са наведеним вратће се на ради исправке или допуне, уз одређивање рока који не може бити дужи од 2 месеца.

Чланом 7 ЗМППКС прописане су претпоставке за пружање међународне правне помоћи:

1. да кривично дело поводом којег се захтева пружање међународне правне помоћи представља кривично дело и по закону Републике Србије,
2. да за исто кривично дело није правноснажно окончан поступак пред домаћим судом, односно да кривична санкција није у потпуности извршена,
3. да кривично гоњење, односно извршење кривичне санкције није искључено због застарелости, амнестије или помиловања,
4. да се захтев за пружање међународне правне помоћи не односи на политичко кривично дело или дело повезано са политички кривичним делом, односно на кривично дело које се састоји искључиво у повреди војних дужности,
5. да пружање међународне правне помоћи не би повредило суверенитет, безбедност или јавни поредак или друге интересе од суштинског значаја за Републику Србију,

при чему о испуњености претпоставки од 1. до 3. одлучује надлежни правосудни орган, а о испуњености претпоставки 4. и 5. даје мишљење миистар надлежан за правосуђе.

Изручење окривљеног или осуђеног лица је регулисано члановима 13–40 ЗМППКС и обухвата како изручење страној држави, тако и изручење Републици Србији, претпоставке за изручење, целокупан поступак (од достављања документације до поступања надлежних државних органа – у Републици Србији, то су у поступцима за кривична дела организованог криминала Јавно тужилаштво за организовани криминал, које даје своје мишљење о испуњености претпоставки за изручење, судија за претходни поступак Посебног одељења Вишег суда у Београду, који саслушава лице чије се изручење тражи, утврђује његов идентитет и одређује или не одређује притвор, судије Посебног одељења за организовани криминал Вишег суда у Београду и Посебног одељења Апелационог суда у Београду – који усвајају или одбијају молбу за изручење и министра надлежног за правосуђе).

Иначе, екстрадиција представља формалну предају особе од стране једне државе другој држави у сврху кривичног гоњења или извршења казне.⁷

Поједини аутори је дефинишу и као радњу пружања међудржавне правне помоћи којој је циљ предаја кривично гоњење или осуђене особе са подручја судске власти једне државе на подручје судске власти друге државе али имајући у виду њену савремену природу, морала би се одредити као правни посао међу државама којим се странац или особа без држављанства, на темељу спроведеног правног поступка, предаје страном држави да би му се тамо судило или да би се над њим извршила нека кривична санкција.⁸

Неки аутори сматрају да за лице које се изручује такав правни посао има карактер *res alios acta* али за разлику од других, класичних правних послова, екстрадициони споразум садржи и напомене у вези са трећим лицима, на првом месту онима за које се тражи изручење.⁹

Битно је напоменути да се изручење окривљеног или осуђеног страном држави дозвољава *ради вођења кривичној истрајке* за кривично дело за које се према закону Републике Србије и закону државе молиће може изрећи казна затвора од годину дана или тежа казна или *ради извршења кривичне санкције* коју је суд државе молиће изрекао за наведено кривично дело у трајању од најмање четири месеца (чл. 13 ЗМППКС), при чему су у чл. 16 предвиђене претпоставке за изручење:

1. да лице чије се изручење захтева није држављанин Републике Србије,
2. да дело поводом којег се захтева изручење није извршено на територији Републике Србије, против ње или њеног држављанина,
3. да се против истог лица у Републици Србији не води кривични поступак због кривичног дела поводом којег се захтева изручење,
4. да по домаћем закону постоје услови за понављање кривичног поступка за кривично дело поводом којег се захтева изручење лица против којег је правноснажно окончан поступак пред домаћим судом,
5. да је утврђена истоветност лица чије се изручење захтева,
6. да има довољно доказа за основу сумњу односно да постоји правноснажна одлука да је лице чије се изручење тражи учинило кривично дело поводом којег се захтева изручење,
7. да држава молиља да гаранције да ће у случају осуде у одсуству поступак бити поновљен у присуству изрученог лица,
8. да држава молиља да гаранције да смртна казна која је прописана за кривично дело поводом којег се захтева изручење неће бити изречена, односно извршена.

7 М. Шкулић, „Основи упоредног кривичног процесног права и основни проблеми реформе кривичног поступка Србије“, *Казнена реакција у Србији* (ур. Ђ. Игњатовић), Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2011.

8 Д. Крапац, *Међународна права помоћ са збирком примера*, Информатор, Загреб, 7.

9 А. Илић, „Екстрадиција – између права и политике“, *Однос међународној кривичној и националној права Том I* (ур. М. Шкулић, Р. Етински, И. Миљуш, А. Шкундрић), Србија, 2024, 375–393.

У случају изручења окривљеног или осуђеног Републици Србији, министарство надлежно за правосудје може тражити изручење у Републику Србију ако се против лица које се налази у страној држави пред домаћим судом води кривични поступак или му је домаћи суд правноснажном одлуком изрекао кривичну санкцију (чл. 38 ЗМППКС).

Преузимање и уступање кривичног гоњења прописано је у чл. 41–55 ЗМППКС, при чему је у чл. 43 регулисано да се кривично гоњење осуђеног лица *може* преузети од стране надлежног јавног тужилаштва, уколико:

1. лице има пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије,
2. лице у Републици Србији издржава казну затвора или другу кривичну санкцију која се састоји у лишењу слободе,

док је у чл. 49 ЗМППКС прописано да се страној држави може уступити кривично гоњење осумњиченог или окривљеног за кривично дело које спада у надлежност Републике Србије.

Дакле, јасно је да је правна природа овог института међународне кривичноправне помоћи дискреционог карактера, односно да и поред испуњености претпоставки које се траже за овај вид помоћи, држава која уступа, као и држава која преузима кривично гоњење, како то и слово самог закона каже, *може* преузети или уступити кривично гоњење. Намеће се закључак да је у овом случају то тако зато што је овде реч о одступању од територијалног принципа просторног важења кривичног законодавства једне државе, што значи да држава на чијој је територији кривично дело извршено неће применити своје кривично право већ ће то препустити другој држави, чим се уједно одступа и од правила *cuius lex, eius iurisdictio* (чији закон, његова надлежност).¹⁰ И о томе ће бити више речи у наставку рада.

Извршење кривичне пресуде регулисано је у чл. 56–82 ЗМППКС, и то може бити извршење стране кривичне пресуде (без или уз премештај осуђеног) или извршење домаће кривичне пресуде (без или уз премештај осуђеног).

Чланом 58 ЗМППКС предвиђене су претпоставке за извршење стране кривичне пресуде, а то су – да су испуњене претпоставке из чл. 7, и једна од следећих претпоставки:

1. да је осуђени држављанин Републике Србије,
2. да има пребивалиште или боравиште у Републици Србији,
3. да осуђени у Републици Србији издржава кривичну санкцију која се састоји у лишењу слободе по раније изреченој пресуди,

док су чл. 68 ЗМППКС предвиђене и претпоставке за премештај осуђеног у Републику Србију – да су испуњене претпоставке из чл. 7 и једна од следећих претпоставки:

1. да ће извршење кривичне санкције у Републици Србији побољшати изгледе за друштвену рехабилитацију осуђеног,
2. да је осуђени сагласан са премештајем.

10 3. Стојановић, *Међународно кривично право*, Правна књига, Београд, 2008, 190.

Чланом 72 прописане су претпоставке за извршење домаће кривичне пресуде у страној држави, при чему је потребно да буде испуњена једна од алтернативно постављених следећих претпоставки:

1. да је осуђени држављанин стране државе,
2. да осуђени има пребивалиште или боравиште у страној држави,
3. да осуђени издржава у страној држави казну затвора или другу кривичну санкцију која се састоји у лишењу слободе по раније изреченој пресуди,

док је у чл. 77–82 ЗМППКС прописано ко и под којим условима може поднети молбу за премештај осуђеног који издржава кривичну санкцију која се састоји у лишењу слободе у Републици Србији, а то може бити осуђени лично или држава чије држављанство или осуђени односно у којој има пребивалиште или боравиште – али само ако се осуђени са тим сагласи.

Извршење стране судске одлуке, најчешће уз премештај, било је веома често у пракси Јавног тужилаштва за организовани криминал, током анализираног периода – 2020–2024. године и доста се изазова и проблема јављало приликом одлучивања о том институту међународне сарадње. Покушаћемо да у наставку рада укажемо на могуће проблеме који се јављају, али и понудимо нека решења за превазилажење тих проблема.

У пракси су најчешћи остали облици пружања међународне правне помоћи и они су прописани чл. 83 ЗМППКС, и то су:

1. извршење процесних радњи, као што су позивање и достављање писмена, саслушање окривљеног, испитивање сведока и вештака, увиђај, претресање просторија и лица, привремено одузимање предмета,
2. примене мере, као што су надзор и симање телефонских и других разговора или комуникација и оптичка снимања лица, контролисана испорука, пружање симулованих пословних услуга, склапање симулованих правних послова, ангажовање прикривеног истражника, рачунарско претраживање и обрада података,
3. размена обавештења и достављање писмена и предмета који су у вези са кривичним поступком у држави молићи, достављање података без замолнице, коришћење аудио и видео-конференцијске везе, формирање заједничких истражних тимова,
4. привремена предаја лица лишеног слободе ради испитивања пред надлежним органом државе молиће.

Што се тиче пружања и тражења правне помоћи од значаја је и Европска конвенција о међусобном пружању правне помоћи,¹¹ на који се државе које достављају замолнице Јавном тужилаштву за организовани криминал најчешће позивају, а која има примат у односу на ЗМППКС, као и бројне друге конвенције и закључени међународни уговори, а како смо то већ навели да је прописано у чл. 1 наведеног закона.

11 Европска конвенција о међусобном пружању правне помоћи, са првим и другим додатним протоколом, *Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, бр. 10/2001 и *Службени лист СЦГ – Међународни уговори*, бр. 2/2006.

Мишљења смо да је битно нагласити још и то да се замолнице достављају надлежним правосудним органима и примају од њих на првом месту преко министарства надлежних за правосуђе, али је добијање и достављање одговора на замолницу знатно олакшано у два случаја:

1. уколико се замолница доставља и шаље преко Евроџаст-а,
2. уколико је билателарним уговорима (као што је то случај нпр. са БиХ и Црном Гором) предвиђено да се замолнице могу достављати непосредним путем,

што, наравно, не искључује обавезу да се замолница достави и преко надлежних министарстава правде држава које учествују у међународној сарадњи, али се поступак поступања по замолницама знатно убрзава.

Евроџаст (EUROJUST) је Агенција Европске уније за кривичноправну сарадњу,¹² односно то је агенција Европске уније за правосудну сарадњу у кривичним стварима, која има за циљ да подстакне и побољша сарадњу држава чланица у области истраге и кривичног гоњења, узајамне правне помоћи и извршење захтева за изручење, ефикасне истраге и вођења поступка, где мноштво држава има своје „официре за везу“,¹³ међу којима је и Република Србија.¹⁴ Осим тога, задатак ове агенције је да координише истраге озбиљног прекограничног криминала у Европи и шире, тако што асистира у огромном броју истрага, на тај начин промовише размену информација, развија тужилачке стратегије, олакшава употребу алата правосудне сарадње и спроводи заједничке акције. Ова Агенција је основана 2019. године на основу чл. 85 Лисабонског уговора и Евроџастових регулатива и основана је управо јер је сваки случај различит и захтева индивидуални приступ, а она обезбеђује 4 кључна начина за помоћ у различитим случајевима – заједнички истражни тимови (ЗИТ), алати за европску међународну правосудну сарадњу, координациони састанци и координациони центри.

4. КРИВИЧНОПРАВНА САРАДЊА У ЈАВНОМ ТУЖИЛАШТВУ ЗА ОРГАНИЗОВАНИ КРИМИНАЛ

Да бисмо могли да боље и тачније анализирамо са којим проблемима и изазовима се сусрећемо приликом тражења и пружања међународне правне помоћи, било је потребно најпре издвојити колико је било замолница по којима је поступано, који облик правне помоћи је био у питању, као и по којим законима и уговорима се поступало, али и који су учесници у

12 EUROJUST (European Union Agency for Criminal Justice Cooperation), <http://www.eurojust.europa-eu/about-us/>, 25. април 2025.

13 Г. Јанићијевић, М. Манојловић Недељковић, М. Милићевић, *Јавно тужилачки приручник за постојеће у предметима међународне правне помоћи у кривичним стварима*, Београд, 2019, 29.

14 Закон о потврђивању Споразума о сарадњи између Републике Србије и Евроџаст-а, *Службени гласник РС – Међународни уговори*, бр. 14/19.

пружању међународне кривичноправне сарадње код кривичних дела организованог криминала.

Мишљења смо да више ни за кога није спорна транснационална компонента организованог криминала, те је потребно уредити област међународне кривичноправне сарадње, јер је веома често скоро па немогуће откривање, гоњење и суђење за ову врсту кривичних дела, без међусобне помоћи две или више држава.

Имајући наведено у виду, анализирали смо број примљених и поднетих замолница, као и врсту тражене и пружене међународне кривичноправне помоћи, о чему смо сачинили тзв. статичку и динамичку статистику.

Најпре ћемо се бавити тзв. статичком стаистиком, која показује број предмета у периоду од 5 година, тачније од 2020. до 2024. године, коју ћему у наставку рада приказати табеларно ради боље прегледности.

2020. година

Укупно замолница	Улазне замолнице	Излазне замолнице
119	99	20

2021. година

Укупно замолница	Улазне замолнице	Излазне замолнице
120	87	33

2022. година

Укупно замолница	Улазне замолнице	Излазне замолнице
180	112	68

2023. година

Укупно замолница	Улазне замолнице	Излазне замолнице
180	130	50

2024. година

Укупно замолница	Улазне замолнице	Излазне замолнице
193	132	61

Што се тиче динамичке статистике навешћемо број предмета по годинама, у односу на врсту међународне правне помоћи.

2020. година

Укупан број замолница	Трансфер у Републику Србију	Преузимање кривичног гоњења	Уступање кривичног гоњења	Изручење Републици Србији	Изручење из Републике Србије	Признање и извршење пресуде	Остали облици
119	14	8	1	/	2	5	84

У 5 предмета је или донета одлука о ненадлежности, или није било могућности за поступање из различитих разлога, о чему ће бити речи касније приликом анализе појединих предмета.

2021. година

Укупан број за- молница	Трансфер у Репу- блику Србију	Преузи- мање кривичног гоњења	Уступање кривичног гоњења	Изручење Републици Србији	Изручење из Репу- блике Србије	Признање и извр- шење пресуде	Остали облици
120	7	2	/	3	/	2	98

У осталим предметима је или донета одлука о ненадлежности, основани су Заједнички истражни тимови или су у питању замолнице које се односе на достављање исправа – доказа и доказног материјала – задржаних података са платформе Sky ECC, о чему ће бити речи касније приликом анализе појединих предмета.

2022. година

Укупан број за- молница	Трансфер у Репу- блику Србију	Преузи- мање кривичног гоњења	Уступање кривичног гоњења	Изручење Републици Србији	Изручење из Репу- блике Србије	Признање и извр- шење пресуде	Остали облици
180	16	2	/	/	13	1	138

У осталим предметима је или донета одлука о ненадлежности, основани су Заједнички истражни тимови или су у питању замолнице које се односе на достављање исправа – доказа и доказног материјала – задржаних података са платформе Sky ECC, о чему ће бити речи касније приликом анализе појединих предмета.

2023. година

Укупан број за- молница	Трансфер у Репу- блику Србију	Преузи- мање кривичног гоњења	Уступање кривичног гоњења	Изручење Републици Србији	Изручење из Репу- блике Србије	Признање и извр- шење пресуде	Остали облици
180	11	3	/	/	20	1	128

У осталим предметима је или донета одлука о ненадлежности, основани су Заједнички истражни тимови или су у питању замолнице које се односе на достављање исправа – доказа и доказног материјала – задржаних података са платформе Sky ECC, о чему ће бити речи касније приликом анализе појединих предмета.

2024. година

Укупан број за- молница	Трансфер у Репу- блику Србију	Преузи- мање кривичног гоњења	Уступање кривичног гоњења	Изручење Републици Србији	Изручење из Репу- блике Србије	Признање и извр- шење пресуде	Остали облици
193	14	3	/	/	16	2	137

У осталим предметима је или донета одлука о ненадлежности, основани су Заједнички истражни тимови или су у питању замолнице које се односе на достављање исправа – доказа и доказног материјала – задржаних података са платформе Sky ECC, о чему ће бити речи касније приликом анализе појединих предмета.

Органи који су поступали у поступцима међународне кривичне сарадње у поступцима за кривична дела организованог криминала су Јавно тужилаштво за организовани криминал, Посебно одељење за организовани криминал Вишег суда у Београду, Посебно одељење Апелационог суда у Београду, Министарство правде Републике Србије и посебна организациона јединица Министарства унутрашњих послова Републике Србије – Служба за борбу против организованог криминала.

Помоћ и подршку пружао је Евроцаст.

5. ИЗАЗОВИ

На првом месту, сматрамо да је највећи изазов, прописно састављање замолнице и њено достављање надлежном органу. Зашто ово сматрамо?

Зато што се само по прописано састављеној замолници, која је, при томе, достављена надлежном органу, може промтпно и целисходно поступати.

Најпре, уколико је замолница достављена ненадлежном органу, биће потребно много више времена да она стигне до надлежног органа и да се она узме у рад.

Увек је савет, као што уосталом и ЗМППКС предвиђа, да уколико нисте сигурни који је надлежан орган, замолницу упутите преко Министарства правде замољене државе са назнаком „надлежном органу“, јер ће то Министарство сигурно знати који је надлежан орган и замолницу доставити на праву адресу. Осим тога, можете се обратити „официру за везу“ своје државе у Евроцаст-у, који може преко колега из државе, којој намерава да упутите замолницу, да сазна који је надлежан орган у конкретном случају.

И у Јавном тужилаштву за организовани криминал се дешавало да стигну замолнице за које оно није надлежно. Различити су били начини решавања овог проблема. У 2020. години било је 2 такве замолнице, у 2021. години 4, у 2022. години 2, у 2023. години 5, а у 2024. години чак 8.

Углавном је било реч о томе да нема елемената на основу којих би се могло закључити да се у радњама лица на које се замолница односи стичу елементи дела организованог криминала (чл. 2 и 3. Закона о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције), али су начини „решавања“ били различити.

Наиме, или је замолница била достављена тада Републичком јавном тужилаштву, како би је упутило надлежном тужилаштву, или је Јавно тужилаштво за организовани криминал достављало замолнице надлежним тужилаштвима (окривљени имају пребивалиште на територији тог тужилаштва и то тужилаштво је стварно надлежно за то кривично дело), или је

замолница достављана Посебном одељењу за организовани криминал Вишег суда у Београду, које се оглашавало функционално, стварно и месно ненадлежним и замолницу достављало надлежним судовима.

На који год начин да је одлучивано, сматрамо да је пре него што се замолница пошаље, од велике важности да се провери који орган би био надлежан за поступање, како се не би губило на економичности у поступању, поготово узевши у обзир да поступци међународне сарадње и иначе предуго трају.

Наравно, могуће су и ситуације у којима су иста кривична дела различито дефинисана у законима различитих земаља, премда смо мишљења да је то скоро па немогућ случај код кривичних дела организованог криминала, посебно имајући у виду дефиницију, која је постављена у Конвенцији Уједињених нација против транснационалног организованог криминала (Палермо, 15. децембар 2000. године),¹⁵ која дефинише у чл. 2. „групу за организовани криминал“ која означава организовану групу од три или више лица, која постоји у извесном временском периоду и која делује споразумно у циљу чињења једног или више тешких злочина или кривичних дела у складу са конвенцијом, ради задобијања, посредно или непосредно, финансијске или друге материјалне користи. Ова дефиниција је преузета у њеним конститутивним елементима у свим правним системима, те би питање надлежности у предметима ових кривичних дела требало да буде неспорно.

Затим се дешавало, али морамо да признамо у јако малом броју случајева, да по замолницама није поступљено. То се односи и на улазне и на излазне замолнице.

Код улазних се дешавало да су лица која је требало испитати у својству сведока или саслушати у својству осумњиченог недоступна државним органима Републике Србије, да не постоје шансе да се пронађу одређени подаци, а имајући у виду природу података и протек времена од извршене радње, да нису достављени тражени подаци и није допуњена замолница, те замолница не садржи све потребне податке предвиђене чл. 14 Европске конвенције о међународном пружању правне помоћи и чл. 5 ЗМППКС, да замолница није поднета у складу са одредбама закљученог билателарног уговора, јер је према његовим одредбама начин комуницирања искључиво преко надлежних министарстава правосуђа, те је документација враћена надлежном органу државе молиље, али и да није било могуће поступити по замолници јер својеручна потписана изјава окривљеног не представља доказ. У једном случају се чак десило и да је замолница оцењена као преурањена, јер се радило о преткривичном поступку, те би свака размена информација и доказа за активности организоване криминалне групе, требало да се обавља директном полицијском сарадњом надлежних полицијских органа. Десило се и да је окривљени чији се трансфер у Републику Србију тражио, пуштен у међувремену на условни отпуст, о чему је Република Србија обавештена, те је удовољавање замолници постало беспредметно. Осим наведеног, у једном предмету се десила ситуација

15 Конвенција УН против транснационалног организованог криминала, *Службени гласник СРЈ – Међународни уговори*, бр. 6/2001.

да је лице чије се изручење тражи привремено притворено, али да у одговарајућем, прописаном року није достављена нити молба нити потребна документација, нити је тражено продужење рока за доставу молбе и пратеће документације, те је привремено притварање укинато. Занимљива је била и ситуација где је заправо поступљено по молби и призната страна судска одлука, али је у међувремену наступила апсолутна застарелост извршења казне.

Код излазних се дешавало да је обустављено извршење пресуде на основу чл. 12 Европске конвенције о међународном важењу кривичних пресуда,¹⁶ којим је предвиђено да ће надлежни орган замољене државе обуставити извршење чим сазна за помиловање, амнестију или захтев за преиспитивање осуде или било коју другу околност због које санкција више није извршна – у Републици Србији поднет је захтев за заштиту законитости, али и да је за удовољење замолници била потребна сагласност овлашћених лица која су спроводила преткривични поступак, а таква сагласност није дата.

У наведеним ситуацијама није могуће поступити на другачији начин од онога како је поступљено. Просто, дешавају се одређени проблеми током спровођења замолница, за које се није знало приликом достављања. Некада те проблеме није могуће превазићи, те је у тим случајевима потребно само обавестити надлежне државне органе државе молиће о наступелим проблемима и разлозима немогућности поступања по замолници. У таквим случајевима, могуће је да са протеклом времена препреке буду и отклоњене, нпр. лице које је било недоступно, постане доступно, те је и извесно да би се могла очекивати нова замолница са истим описом правне помоћи у неком догледном периоду. Наравно, тако нешто је могуће само док не наступи апсолутна застарелост кривичног гоњења или извршења кривичне санкције.

Највише је било предмета – замолница, које су се односиле на тзв. „остале облике“ међународне правне помоћи у кривичним стварима. Међутим, и код таквих, на први поглед чини се, једноставних предмета, могуће је да дође до компликација.

Наиме, „остали облици“ међународне правне помоћи односе се на саслушање окривљених, испитивање сведока, одређивање посебних доказних радњи, достављање доказног материјала, претресе стана и других просторија, уручење писмена, достављање извештаја из казнене евиденције, проверу имовине, податке о преласцима државне границе, узимање букалног бриса и израду ДНК профила, идентификацију корисника e-mail адреса, блокирање имовине, утврђивање идентитета физичког или правног лица, привремено одузимање имовине, провера банковних рачуна, присуствовање полицијских службеника стране државе претресима станова и других објеката, као и достављање разних других информација и доказа.

Изазови у овој врсти предмета сусрећу се најчешће код дужине поступка. Што се више података или доказа тражи, већа је вероватноћа да ће

16 Европска конвенција о међународном важењу кривичних пресуда, *Службени лист СРЈ – Међународни ујовори*, бр. 13/2002 и *Службени лист СЦГ – Међународни ујовори*, бр. 18/2005.

њихово прибављање дуже трајати. Када се томе дода и временски период у којем је потребно да замолница и одговор на замолницу стигну до надлежних државних органа (уколико је потребно да се шаљу само преко надлежних министарстава правде), ситуација се додатно усложњава. У неким случајевима никако није могуће убрзати овај поступак, јер је непосредна комуникација искључена, али када год је могуће, потребно је покушати убрзати овај поступак и што пре доставити тражено.

Међутим, и сами поступци за кривична дела организованог криминала су компликовани, по правилу говоримо о великом броју осумњичених или окривљених, великом броју радњи извршења кривичних дела која им се стављају на терет и великом броју доказа. Имајући наведено у виду, поступак прибављања доказа (саслушања окривљених, испитивања сведока, прикупљање документације...) је дугачак. Свакако је потребно поступити у што краћем року је то могуће и доставити што је могуће више од оног што је тражено.

Ради успешног превазилажења изазова који носе одређени поступци за кривична дела организованог криминала, формирани су Заједнички истражни тимови, који су предвиђени чл. 96 ЗМППКС, јер је много бржа и лакша размена информација и доказа. Јавно тужилаштво за организовани криминал није у 2020. години било члан ниједног Заједничког истражног тима, али је у 2021. години било члан 2, у 2022. години било је члан 1, у 2023. години 4, а у 2024. години 3 Заједничка истражна тима.

Највећи изазови јавили су се приликом поступања са замолницама чији је предмет био трансфер осуђеног у Републику Србију, јер није постојала сагласност осуђеног лица, која је предвиђена билатералним уговорима. Наиме, надлежни државни органи страних држава достављали су пресуде на признање и извршење уз трансфер, јер се држављанин Републике Србије налазио на издржавању казне, изречене пресудом страног суда, у страној држави и надлежни државни органи су сматрали да су испуњени услови за признање и извршење те одлуке уз трансфер. Међутим, ситуација је у пракси била другачија. Код овог вида међународне правне помоћи, тачно је да се примењује Конвенција о трансферу осуђених лица са додатним протоколом,¹⁷ која не предвиђа сагласност осуђеног, при чему је чл. 2 прописано да након пријема захтева од државе која изриче казну, држава која је спроводи може да пристане на трансфер осуђеног лица без пристанка тог лица, када пресуда донета у односу на њега, или административна одлука која је последица те пресуде, укључује налог за протеривање или депортацију или било коју другу меру на основу које том лицу више неће бити дозвољено да остане на територији државе која изриче казну од тренутка када је то лице пуштено из затвора, док је у чл. 3 Додатног протокола, предвиђено да држава која спроводи пресуду неће дати сагласност, пре него што узме у обзир мишљење лица, те је потребно да држава која изриче пресуду достави и такво мишљење осуђеног лица. У оваквом случају, дискрециона одлука би била надлежног органа

17 Конвенција о трансферу осуђених лица са додатним протоколом, *Службени лист ЦПЈ – Међународни уговори*, бр. 4/2001.

државе молиће о (не) испуњености потребних претпоставки (најчешће се у таквим случајевима, и поред несагласности осуђеног, обраћа посебна пажња да ли ће извршење кривичне санкције у Републици Србији побољшати изгледе за друштвену рехабилитацију осуђеног, а који услов је прописан чл. 68 ЗМППКС). Међутим, сасвим је другачија ситуација када Република Србија има закључен билатерални уговор (као што је на пример случај са Аустријом¹⁸ и Чешком¹⁹) у којем је прописано да се *извршење неће сировесити ако осуђено лице не да сагласност за извршење*. У конкретном случају, реч је о несагласности између два уговора – мултилатералног (Конвенција о трансферу осуђених лица) и билатералног, те сматрамо да би предност требало дати билатералном уговору, посебно имајући у виду чињеницу да је чл. 22, ст. 2 Закона о потврђивању конвенције о трансферу осуђених лица са додатним протоколом прописано да када су две или више страна већ закључиле или ће закључити споразум или уговор о трансферу осуђених лица, или када су већ успоставиле или ће успоставити, на неки други начин, односе на том плану, моћи ће да примене наведени споразум, уговор или аранжман уместо ове конвенције. И поред прихватања оваквог става од надлежног суда и достављања одговора на замолницу, државе са којима Републике Србија има закључене билатералне споразуме, наставиле су да достављају Јавном тужилаштву за организовани криминал веома велик број ових замолница, иако је и из прве одлуке било јасно какав ће став по том питању бити, а имајући у виду управо наведене одредбе билатералних и мултилатералних конвенција. Само бисмо напоменули да тужилаштво у овим случајевима даје своје мишљење, које је управо онакво какво смо истакли у овом раду, а да коначну одлуку о томе доноси суд, који је увек прихватао овакво мишљење тужилаштва.

Одбијена је замолница и за трансфер осуђеног јер је министар надлежан за правосуђе дао мишљење да нису испуњени услови из чл. 7, ст. 1, тач. 4 и 5 ЗМППКС, што је веома редак случај и то је било у предмету који се односио на кривично дело тероризма.

У једном случају је одбијена замолница за трансфер осуђеног из Републике Србије јер након казне коју издржава има да издржи још казни које су му изречене у дужем временском трајању. Дешавало се и да буду усвојени захтеви за трансфер, па је тако у једном случају усвојен захтев надлежног министарства стране државе, призната пресуда и одобрен трансфер осуђеног у Републику Србију, иако се осуђени противио, али је суд нашао да је он држављанин Републике Србије, да је неиздржани део казне дужи од 6 месеци, да је дело за које је осуђен кривично дело по законима обе државе, као и да му је изречена

18 Закон о ратификацији Уговора између Социјалистичке федеративне Републике Југославије и Републике Аустрије о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима, *Службени лист СФРЈ – Међународни уговори*, бр. 6/83.

19 Закон о ратификацији Уговора између Социјалистичке федеративне Републике Југославије и Чехословачке Социјалистичке Републике о међусобној предаји осуђених лица ради издржавања казне затвора, *Службени лист СФРЈ – Међународни уговори*, бр. 6/90.

мера протеривања на период од 10 година, те његова сагласност у конкретном случају није била потребна, а у другим случајевима је поред наведених услова био испуњен и услов да ће бити побољшани изгледи за друштвену рехабилитацију осуђеног – близина чланова породице осуђеног – те је примењен помениuti чл. 3 Додатног протокола уз Конвенцију о трансферу осуђених лица.

Постојао је и један занимљив, веома редак случај, да је осуђени, преко пуномоћника, тражио трансфер у другу државу, ради наставка издржавања казне, по основу билатералног споразума и његовој молби је удовољено, имајући у виду да су били испуњени сви услови – осуђени је био држављанин државе у коју је тражио трансфер, имао је у тој држави и пријављено пребивалиште, преостали део казне је био дужи од 6 месеци, а против њега се не воде нови кривични поступци на територији Републике Србије.

Када говоримо о преузимању кривичног гоњења, потребно је да буде достављена сва потребна документација, на основу које се може одлучити да ли су испуњени услови за преузимање тог кривичног гоњења. И преузимање и одбијање је могуће из више разлога.

Јавно тужилаштво за организовани криминал је у 2020. години одбило преузимање кривичног гоњења у три случаја – преузимање кривичног гоњења није било могуће јер се нису остваривали елементи бића кривичног дела – различита законска регулатива у две државе, лица се нису налазила на територији Републике Србије, а суђено им је и у одсуству, што је изричито забрањено одредбом чл. 47, ст. 2 ЗМППКС, или је квалитет понуђених доказа био такав да би чинио поступак врло неизвесним до његовог окончања, а у једном случају је уступило кривично гоњење. У 2021. години, такође је одбијено преузимање кривичног гоњења у 3 случаја – било би јако отежано прикупљање доказа услед протекла времена од извршења кривичног дела, као и јер молба није достављена на предвиђени начин, а у једном случају је уступљено гоњење. У 2022. години, у два предмета је преузето кривично гоњење, а није било уступања кривичног гоњења. У 2023. години у два случаја је преузето кривично гоњење и уступљено надлежном државном органу, док је у једном случају одбијено преузимање кривичног гоњења, јер је захтев преурањен, имајући у виду да је реч о преткривичном поступку, док уступања гоњења није било. У 2024. години, у једном случају је преузето кривично гоњење, у једном случају је одбијено (утврђено је да су испуњене све потребне претпоставке, али да лица нису доступна државним органима РС), док у једном случају предмет још није окончан. Уступања гоњења није било.

Осим тога, у неколико случајева одбијена је и замолница која се односила на признање стране судске одлуке, јер је пресуда донета у одсуству осуђеног, а у чл. 63, ст. 3 ЗМППКС је изричито прописано да се решење о одбијању замолнице доноси ако је пресуда донета у одсуству осуђеног.

Изузетно пуно замолница је било за изручење.

Када је у питању изручење из Републике Србије, у једном случају је утврђено да нису биле испуњене претпоставке за изручење правосудним органима стране државе и одбијено је изручење имајући у виду чињеницу да се уговор

између државе молиље и замољене државе примењује у односу на сопствене држављане за кривична дела извршена након закљученог уговора, а у конкретном случају кривична дела су према наводима оптужног акта извршена пре закључења уговора. У неким случајевима су замолнице за изручење усвајане и лица чије се изручење тражило изручена су државама молиљама.

Замолница за изручење у 2020. години је била 1, у 2021. години било је у 3 предмета, у 2022. години у 13 предмета, у 2023. години у 20 предмета, а у 2024. години у 16 предмета.

Различита су била образложења за одбијање молби за изручење, док су образложења за усвајање молби за изручење углавном била једнообразна.

Када говоримо о одбијању молби за изручење, постоји неколико разлога за такву одлуку:

- чињенични опис кривичног дела због којег се тражи изручење лица одговарало је чињеничном опису кривичног дела које се оптужницом Јавног тужилаштва за организовани криминал ставља наведеном лицу на терет и у односу на које је кривични поступак правноснажно окончан – дакле, догађај поводом којег се тражило изручење је био временски и садржински истовестан, а билатерални уговор између државе молиље и замољене државе прописивао је да када је лице које се тражи осуђено, ослобођено или је поступак обустављен коначном и обавезујућом одлуком надлежних органа у замољеној држави за кривично дело због којег се тражи изручење, изручење ће се одбити;
- нису испуњене претпоставке за изручење, имајући у виду да поред законског описа кривичног дела и правне квалификације, оптужни акт мора да садржи и чињенични опис кривичног дела, што у конкретном случају није учињено, а при томе ни набројани докази не указују на основану сумњу да је извршено кривично дело на које се молбом указује, већ кривично дело за које се, према одредбама билатералног уговора, не могу изручивати споствени држављани
- утврђено је у неколико случајева да нису испуњене претпоставке за изручење због *начела територијалности*, односно примењена је одредба да суд може одбити изручење ако се тражи због кривичног дела које је у целости или делимично извршено на територији замољене државе – у конкретним случајевима, код неких је било извршено само делимично, а код неких у целости на територији замољене државе, односно Републике Србије (одредбе билатералних уговора);
- докази достављени уз замолницу не указују да постоји довољно доказа за основану сумњу да је лице чије се изручење тражи извршило кривична дела која му се стављају на терет, која се законом Републике Србије тражи као предуслов за изручење;
- из чињеничног описа кривичног дела које се окривљеном ставља на терет не произилази за коју радњу из прописаног кривичног дела се његово деловање односи, односно његово деловање не представља конкретан терористички акт који му се ставља на терет, а за чије вршење је организовано удружење, чега у захтеву за изручење нема;

- кривична дела за које се изручење тражи су застарела;
- држава молила није доставила податке и доказе на околност отклањања повреда које су установљене одлуком Уставног суда те државе, односно одлуком је утврђено да је у кривичном поступку, који је вођен против лица чије се изручење тражи, учињена повреда права на правично суђење и повреда права на суђење у разумном року, нити је пружила гаранције за понављање поступка који штити право на одбрану.

У једном случају усвојена је молба и утврђено да су испуњене претпоставке за изручење, јер је држављани Републике Србије дао сагласност за поједностављени поступак изручења, што је билатералним уговором предвиђено као могућност.

У неколико случајева молбе су делимично усвајане ради вођења кривичног поступка за одређена кривична дела, док за остала нису јер та кривична дела за чије вођење поступка се тражило изручење, *нису* кривична дела и по закону Републике Србије.

Када говоримо о усвајању молби за изручење, претпоставке за усвајање су предвиђене ЗМППКС, које су већ наведене на почетку овог рада, те их нећемо понављати, али ћемо навести како је суд ценио те претпоставке, односно да је навео као образложење за дату одлуку да су испуњене следеће претпоставке:

- да је лице сагласно са поједностављеним поступком изручења (није обавезан услов, премда умногоме олакшава и убрзава целокупан поступак екстрадиције);
- да кривична дела поводом којих се захтева изручење представљају кривична дела и по закону државе молиле и по закону замољене државе;
- да за предметна кривична дела није наступила застарелост, нити су обухваћена амнестијом;
- да за наведена кривична дела није осуђен пред надлежним државним органима замољене државе.

У свим наведеним предметима примењивана је Европска конвенција о екстрадицији са додатним протоколима,²⁰ одредбе билатералних уговора (у случајевима у којима постоје такви уговори) и ЗМППКС.

На овом месту бисмо још једном нагласили да се *увек* прво примењују одредбе билатералних или мултилатералних уговора, уколико они постоје, а тек онда одредбе ЗМППКС.

6. УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Желели бисмо још једном да укажемо на могуће проблеме и решења за превазилажење тих проблема, имајући у виду да је највећи број замолница на територији Републике Србије управо за кривична дела организованог криминала, услед његове дисперзивности и транснационалног карактера.

20 Закон о потврђивању Европске конвенције о екстрадицији са додатним протоколима, *Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, бр. 10/2001.

Наиме, на првом месту, сматрамо да би најпре требало замолницу прописно саставити и доставити сву потребну документацију, да би се по њој могло поступати, што, као што сте могли из овог рада да уочите, није увек случај.

У супротном, неће бити могуће поступати по неправилно састављеним замолницама, које су достављене без потребне документације. Дешавало се чак да државе молиље не доставе извод из свог кривичног законика, те није било могуће утврдити да ли је реч о кривичним делима по законима обе државе, а што је предуслов за међународну сарадњу у кривичним стварима.

Потребно је да замолница буде достављена надлежном државном органу и на начин који је предвиђен ЗМППКС или потписаним споразумима – билатералним или мултилатералним.

У случају недостављања надлежном државном органу, не прави се толики проблем, јер ће ненадлежни орган доставити надлежном, али се знатно губи на времену, а подаци и докази су некад екстремно хитни за достављање.

У случају достављања на начин који није прописан одговарајућим актима, замолница ће бити враћена надлежном органу државе молиље, како би је доставио на прописан начин. И у том случају се знатно губи на времену. Можда би драгоцен савет био, да уколико не знате ко је надлежан државни орган у конкретном случају, или назначите у замолници само надлежном државном органу, те ће Министарство правде замољене државе знати коме треба замолницу да достави, или да једноставно позовете „официра за везу“ у Евроцаст-у, који ће питати колеге из замољене државе ко би био надлежан и дати тражену информацију.

Код поступања по замолницама, мишљења смо да је јако битно проверити да ли постоје мултилатерални или билатерални уговори у конкретном случају, јер они имају увек примат у односу на ЗМППКС.

Наравно, добро би било да се по замолницама поступа у што краћем могућем року, што знамо да није увек лако извести, имајући у виду сијасет разлога. Није увек могуће пронаћи, рецимо, лице које је потребно иситати или саслушати, али ћете се свакако потрудити да га нађете, што може потрајати. На обимне замолнице потребно је пуно времена да се прикупе сви тражени подаци и доставе уз одговор, а уколико је још то потребно урадити посредним путем – преко надлежних министарстава правде држава, поступак ће бити знатно дужи.

Међународна правна помоћ у кривичним стварима, а посебно код кривичних дела организованог криминала, требало би да буде помоћ која је брза, тачна и потпуна. Делом је тај поступак убрзан, омогућавањем непосредне комуникације на основу уговора, али је делом и даље спора као пуж. Неки би рекли као и правда. Међутим, за правду се каже да је и достижна, па се надамо да ће у будућности и међународна кривичноправна сарадња у поступцима за кривична дела организованог криминала бити и брза и достижна у свом пуном обиму.

ЛИТЕРАТУРА

- Грубач М., Илић Г., Мајић М., *Коментар закона о међународној правној помоћи у кривичним стварима*, ЈП Службени гласник, 2009.
- EUROJUST (European Union Agency for Criminal Justice Cooperation), <http://www.eurojust.europa-eu/about-us//>, 25. април 2025.
- Илић А. „Екстрадиција – између права и политике“, *Однос међународној кривичној и националној права Том I* (ур. М. Шкулић, Р. Етински, И. Миљуш, А. Шкундрић), Србија, 2024.
- Јанићијевић Г., Манојловић Недељковић М., Милићевић М., *Јавношгуилачки приручник за посидиуање у предметима међународне правне помоћи у кривичним стварима*, Београд, 2019.
- Крапац Д., *Међународна правна помоћ са збирком пројиса*, Информатор, Загреб.
- Schwarzenberger G., “The Problem of an International Criminal Law”, *Current Legal Problems*, 1/1950.
- Стојановић З., *Међународно кривично право*, Правна књига, Београд, 2008.
- Шкулић М., *Међународно кривично право*, Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2022.
- Шкулић М., „Основи упоредног кривичног процесног права и основни проблеми реформе кривичног поступка Србије“, *Казнена реакција у Србији* (ур. Ђ. Игњатовић), Правни факултет Универзитета у Београду, Београд, 2011.

ПРОПИСИ

- Европска конвенција о међународном важењу кривичних пресуда, *Службени листи СРЈ – Међународни ујовори*, бр. 13/2002 и *Службени листи СЦГ – Међународни ујовори*, бр. 18/2005.
- Европска конвенција о међусобном пружању правне помоћи, са првим и другим додатним протоколом, *Службени листи СРЈ – Међународни ујовори*, бр. 10/2001 и *Службени листи СЦГ – Међународни ујовори*, бр. 2/2006.
- Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима, *Службени иласник РС*, бр. 20/2009.
- Закон о организацији и надлежности државних органа у сузбијању организованог криминала, тероризма и корупције, *Службени иласник РС*, бр. 64/2016, 87/2018 и 10/2023.
- Закон о потврђивању Европске конвенције о екстрадицији са додатним протоколима, *Службени листи СРЈ – Међународни ујовори*, бр. 10/2001.
- Закон о потврђивању Споразума о сарадњи између Републике Србије и Евроцаст-а, *Службени иласник РС – Међународни ујовори*, бр. 14/19.
- Закон о ратификацији Уговора између Социјалистичке федеративне Републике Југославије и Републике Аустрије о међусобном извршавању судских одлука у кривичним стварима, *Службени листи СФРЈ – Међународни ујовори*, бр. 6/83.

Закон о ратификацији Уговора између Социјалистичке федеративне Републике Југославије и Чехословачке Социјалистичке Републике о међусобној предаји осуђених лица ради издржавања казне затвора, *Службени лист СФРЈ – Међународни уговори*, бр. 6/90.

Конвенција о трансферу осуђених лица са додатним протоколом, *Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, бр. 4/2001

Конвенција УН против транснационалног организованог криминала, *Службени лист СРЈ – Међународни уговори*, бр. 6/2001.

Кривични законик, *Службени лист РС*, бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016 и 35/2019.

Mladen Nenadić*

Milica Vujanović Đorđević**

CHALLENGES OF INTERNATIONAL CRIMINAL LAW COOPERATION IN PROCEEDINGS FOR ORGANIZED CRIME CRIMINAL OFFENSES

Summary

In this paper there will be words about challenges with whom Public Prosecutor's Office for Organized Crime meets in providing and seeking international legal aid in criminal matters in proceedings for organized criminal offenses. Besides, there will be pointed out on need for correct assembly of the MLA requests, sending a MLA request to the appropriate competent state authority, processing of the MLA, such as on the jurisdiction for processing the MLA request in cases of criminal offences of organized crime, that is on handling the opposite situation.

Also, there will be words about possible improvement of the international cooperation in criminal matters, and in proceedings for criminal offenses of organized crime when it comes to the so-called „entrance“ and „outgoing“ MLA requests, respectively MLA requests which Public Prosecutor's Office for Organized Crime sends, such as ones which are directed to the Prosecutor's Office for Organized Crime.

Key words: organized crime, Public Prosecutor's Office for Organized Crime, international legal cooperation, MLA request, challenges, jurisdiction.

* The Prosecutor for Organized Crime from January 1, 2016, to the present (since May 11, 2023, the Chief Public Prosecutor for Organized Crime).

** Senior Adviser at the Office of the Prosecutor for Organized Crime since September 2013; from 2010 until September 2013, Senior Legal Associate at the Special Department for Organized Crime of the Higher Court in Belgrade, milica.vujanovic@tok.jt.rs.